

ПРЕГЛЕД ЧАСОПИСА

THE AMERICAN JOURNAL OF COMPARATIVE LAW, Ann Arbor, Vol. 4, No. 3, Summer 1955. — Georges Langrod: Administrative Contracts (A Comparative Study). — Kazimierz Grzybowski: Public and Soviet Law in the West After World War II. — Frede Castberg: Philosophy of Law in the Scandinavian Countries. — Arthur L. Harding and Julio Cueto-Rua: Teaching Comparative Commercial Law. — Frank E. Nattier: Some Forms of Corporate Financing in Brazil. — André Tunc: New Developments in Legal Education in France. — Tao-Tai Hsia: The Constitution of Red China.

ANNALES DE LA FACULTÉ DE DROIT DE L'UNIVERSITÉ DE BORDEAUX (Série économique: Travaux de l'Institut d'Économie Régionale du Sud-Ouest), 4e année, No. 2, 1955. — F. Bloch-Lainé: Réformes de structure dans l'industrie: la conversion de la décentralisation des entreprises. — G. de Carmoy: Rapport préliminaire sur l'orientation économique de la région „Bordeaux-Sud-Ouest”. — J. Ribereau-Gayon: Vignoble de la Gironde et vin de Bordeaux. — P. Barailhé: Des modifications apportées par le décret du 30 septembre 1953 à la réglementation quantitative du statut viticole. — V. Rouquet La Garrigue: Les aspects de la recherche économique contemporaine.

ANNALES DE LA FACULTÉ DE DROIT DE L'UNIVERSITÉ DE BORDEAUX (Série juridique), 6e Année, No. 2, 1955. — M. Duverger et J.-L. Seurin: Le statut juridique des partis politiques en France. — A. Vandenbossche: Contribution à l'étude des privilèges — Quelques problèmes posés par l'exemption du droit d'aubaine en Flandre maritime au dix-huitième siècle.

L'ANNÉE POLITIQUE ET ÉCONOMIQUE, Paris, 28e année, No. 126—127, Juillet—Septembre 1955. — Bernard Lavergne: Les trois alternatives de la France (La Petite Europe pangermaniste et cléricale — Le communisme — Le socialisme coopératif).

No. 128, Octobre—Décembre 1955. — Bernard Lavergne: Deux politiques nouvelles pour l'Afrique du Nord et nos territoires de l'Afrique Noire (Coexistence pacifique des deux communautés française et musulmane en Algérie — Structure fédérale en Afrique Noire). — Geoffrey Fraser: Le réveil du monde musulman et l'Afrique du Nord. — Bernard Lavergne: Coexistence de la bienfaisante paix mondiale et des slogans de la guerre froide.

BULLETIN INTERNATIONAL DES SCIENCES SOCIALES (UNESCO), Paris, Vol. VII, No. 3, 1955. — O. Klineberg: Le problème de l'évaluation. — M. Jahoda et E. Barnitz: La nature de l'évaluation. — C. Selltiz et E. Barnitz: L'évaluation des programmes d'action sur les relations intergroupes. — E. Beaglehole: L'évaluation des transformations techniques provoquées. — M. Brewster Smith: L'évaluation des échanges de personnes. — R. Wright: L'évaluation des campagnes d'information.

CALIFORNIA LAW REVIEW, Berkeley, Vol. 43, No. 3, July 1955. — Grery S. Stout: Appellate Review of Criminal Convictions in California. — Dean C. Dunlavy: Protection of the Inventor Outside the Patent

System. — Helen Silving: *The Twilight Zone of Positive and Natural Law.*

No. 4, October 1955. — Edward L. Barrett Jr.: *Exclusion of Evidence Obtained by Illegal Searches.* — Moses Lasky *The Long Bow or Lucretius*, Book IV, Line 817. — Richard G. Wilson: *Products Liability (Part I: The Protection of the Injured Person).* — Wallace Mendelson: *Mr. Justice Frankfurter on the Construction of Statutes.*

THE ECONOMIC JOURNAL, London, Vol. LXV, No. 259, September 1955. — J. R. Hicks: *Economic Foundations of Wage Policy.* Једна од главних брига данашње енглеске економске политике је проблем непрекидне трке између скока цена и повећања најамнина. Стални притисак најамнине на више, у условима пуне запослености, тумачи се као инфлационистичка претња. Тим се проблемом позабавио и проф. Хикс, један од највећих живих економиста Енглеске. Он је питања најамнина историски обрадио још 1932 у делу које је потом, као класично, ушло у све економске уџбенике западноевропских школа, и у коме је на основу већ тада нагомиланог искуства капиталистичког тржишта радне снаге, а уз помоћ инструментата које му је пружила паралелна теорија непотпуне монополистичке конкуренције, приказао одређивање најамнине као резултат борбе и колективног преговарања између синдиката радника с једне, и удружења послодаваца, с друге стране (теорија билатералног монопола). Тада је његово дело схваћено као критика и модификација дотле важећих теориских поставки које су у понуди и тражњи радне снаге, или у маргиналnoj продуктивности виделе факторе који одређују висину најамнина. Његово дело је покушај да се чистом економском анализом обухвате друштвена факта која поред чисто економских утичу на формирање најамнине, те да се на тај начин теорија приближи стварности у већој мери него дотад. У овом чланку, после 23 године, Хикс поново посматра одређивање најамнине као резултат економских и друштвених снага — са аспекта остварене пуне запослености и њених последица на висину и међуодносе најамнина, као и на остале економске моменте повезане са проблемима најамнина (напр., регрутовање нове радне снаге). Његово резонување је следеће: Пошто при одређивању система најамнине социјални фактори имају превагу над економским снагама, морају ове избити на неком другом сектору. Тај други сектор на коме је дошло до избијања економских снага био је „вредност новца“. Монетарни систем је данас постао еластичан тако да се он прилагођава променама у платама, а не обратно. Проф. Хикс сматра, према томе, да је „златни стандард“ жртвован у корист „радног стандарда“ који гарантује пуну запосленост али није имун у погледу осцилација у вредности новца. Може се поставити питање: није ли ово у извесном смислу отступање од теорије билатералног монопола из 1932? Несумњиво инспирисан скорашњом енглеском праксом, проф. Хикс сматра да такво стање садржи у себи инфлационистичку тенденцију, али да она није тако јака да се не може контролисати ефикасно (као што је то био случај у Енглеској, путем контроле цена или рационирања потрошње). — *M. Friedman: What All is Utility?* — *Sir Dennis Robertson: A Rejoinder.* — Оба повезана чланка представљају наставак дискусије о употребљивости и мерљивости појма „корисност“. Питање има практичне важности за конкретна изучавања тражње на тржишту и понашање потрошача. — *H. Smith: The Economics of Socialism Reconsidered.* Идејна дезоријентација социјалистичких партија Западне Европе претставља полазну тачку ауторових излагања у овом чланку који је и сам израз те кризе. Социјалистичко законодавство и достигнућа социјалистичких партија (напр. лабуристичке партије у Енгле-

ској) обухватали су неке специфициране захтеве — проширење социјалног старања, праведнију расподелу доходака, неке национализације — али се све више чује мишљење да те мере нису социјалистичке. С друге стране, искуства постигнута у СССР такође не дају одговор на питање шта је социјализам. Стога аутор жели овим чланком да објасни недостатак прецизне дефиниције социјализма. По њему основу социјалистичких идеја на Западу претставља критика правичности расподеле и ефикасности производње у капитализму. Али изнад тога сви социјалисти стављају захтев стварања бескласног друштва. Сматрајући да се правична расподела и већа ефикасност производње могу постићи и у другим друштвима, писац главну расправу усредсређује око појма „бескласног“ друштва. Дефинишући на свој начин класу као „групу која има неоправдану предност било у богатству било у моћи“ писац сматра да тенденција јављања класа постоји у сваком друштву у коме је „маргинална продуктивност капитала (и земље) много већа од нуле“ — тј. у коме је капитала мало, дакле у земљама заостале и сиромашне привреде. У тим земљама постоји врло јака тежња за акумулацијом капитала, те писац сматра да је потенцијална опасност од сукоба између радника и сваког оног који врши ту акумулацију (напр., државе) знатна. Привилегије се неизбежно кристалишу око администрације ако она мора да обезбеди акумулацију. Према томе, класни конфликт се свуда јавља где треба да се врши брза акумулација капитала. С друге стране, погрешна је претпоставка да ће обиље капитала у развијеним земљама довести до пада вредности капитала на нулу, јер нови проналасци, или извоз капитала у друге земље где расте становништво и где постоје огромне могућности за развој, спречаваће да капитала икад буде у изобиљу. То ће са своје стране захтевати одржавање процеса акумулације и даље, чиме ће се класни конфликти овековечити. Према томе писац сматра да искључење економских конфликта неће моћи да се оствари ни у социјализму. Међутим, може се поставити питање зашто није претпоставио случај једне привредно неразвијене земље која добија акумулацију из везивања за светска тржишта а располаже друштвеном и привредном структуром која ефективно искључује сукобе? — *C. M. Wright: Convertibility and Triangular Trade as Safeguards against Economic Depression*. Аутор даје аргументацију у корист конвертибилности националних валута и укидања ограничења у међународној привредној размени, чиме би се омогућило успостављање некадашње триангуларне трговине која је у прошлости дала тако значајне резултате и у суштини значила привредну експанзију светских размера. Тропске земље су имале вишак извоза над увозом према свим земљама сем према Енглеској. Земље америчког континента имале су извозни вишак према Европи, ова према Енглеској, а Енглеска према тропским земљама. Циљ је писца да оспори тврдњу да конвертибилност и слободна међународна трговина преноси кризу из једне земље у другу. Он је у транспортним трошковима који опадају у времену криза, пронашао стабилизирајући момент који има антициклично дејство. Својим падом цена транспорта изазива поново повећање промета из других земаља, а тиме се спречава не само преношење кризе из земље у земљу, него и даљи пад активности уопште. Дешавало се у прошлости чак да цене у једној земљи-увозници падају, услед кризе, а у другој земљи — извозници расту, баш услед појевљења транспорта. — *W. M. Brown: The Concept and Measurement of Foreign Exchange Reserves*. Проблем мерења девизних (и златних) резерви другачији је у земљама са slabим валутама а другачији у земљама са чврстим валутама. У овом другом случају јављају се знатне тешко-

не при њиховом статистичком обухватању. — R. J. Nicholson: „Product-Elasticities of Substitution“ in *International Trade*. — Sir. D. Macdougall: *A Rejoinder*. И ова два чланка, где је други одговор на одговор, претстављају наставак раније дискусије око мерења супституције између британске и америчке извозне робе на светском тржишту. Сер Д. Макдугал је својевремено направио покушај метода за мерење промена у тражњи услед промена у ценама америчке и енглеске индустријске робе на светском тржишту. Практичност и применљивост таквог мерења оспорава Р. Николсон. — V. K. Ramaswami: *Trade Imbalance, Gains from Trade and National Income Change*. Предмет овога чланка јесу промене спољнотрговинске равнотеже и њихов утицај на унутрашњу економију једне земље. Најинтересантнији је део који описује коефицијент „односа међународне размене“, тј. однос извозних и увозних цена и количина. Њиме се мери онај обим увоза који јединица извоза може да купи, те је од велике важности за теорију благостања једне државе. — E. H. Stern: *Industrial Production and Profits in the United Kingdom and the United States*. Излажући веома интересантно обрађен статистички материјал, писац је показао на примерима Енглеске и САД да је од почетка овога века до данас постојала тесна зависност између обима индустријске производње и профита. На основу статистичког испитивања излази да профити нису зависили од промена у монетарној политици, од цена, од девизних курсева, од најамнине, од интересне стопе, државне интервенције, итд. Промене у профитима биле су једино, како изгледа, изазване променама обима индустријске производње. Чланак има изванредну важност са аспекта акумулације и привредног развика једне земље.

Предраг Михаиловић

ENCOUNTER, London, Vol. V, No. 4, October 1955. — Laurens van der Post: *The Dark Eye in Africa*. — A. J. Ayer: *Philosophy at Absolute Zero (An Enquiry into the Meaning of Nihilism)*. — Richard Lowenthal: *Peace and Mr. Krushchev*. — Sir John Cockcroft: *The Future of Atomic Energy*.

No. 5, November 1955. — Alan S. C. Ross: *U and non-U (An Essay in Sociological Linguistics)*. — Isaiah Berlin: *A Marvellous Decade (1838—1848)*. — Ardon Lyon: *Peace-and-Friend-Ship (A Report on the Warsaw Youth Festival)*. — Hugh Gaitskell: *The Future of Prosperity*. — Edward Shils: *The End of Ideology? (A Report on Milan Conference about „The Future of Freedom“)*.

No. 6 December 1955. — Aldous Huxley: *Usually Destroyed*. — Herbert Luthy: *„Algeria Does Not Exist...“* — Isaiah Berlin: *A Marvellous Decade* — Belinsky (*Moralist and Prophet*).

FÉDÉRATION Paris, No. 129, Octobre 1955. — Посвећен већи део броја проблемима задатака и положаја омладине у друштву и реформи наставе.

No. 130, Novembre 1955. — Број је посвећен животу и „отпору“ у земљама иза „гвоздене завесе“.

No. 131, Décembre 1955. — Број посвећен савременим проблемима општина у Француској и у Европи.

ГОДИШНИК НА СОФИЈСКИ УНИВЕРСИТЕТ — ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ, том XLVII, 1954—1955. — Живко Сталев: *Производство по финансови начети*. — Михаил Андреев: *Към въпроса за обичайното право в България през времето на турския феодализъм*. — Витали Таджер: *Общо събрание на трудовото-коопера-*

гивно земеделско стопанство. — Милчо Костов: Финансов контрол и имуществена отговорност. — Иван Дерменджиев: Намеса на државата в стопанството през периода на Първата световна война.

INDIA QUARTERLY (A Journal of International Affairs, published by the Indian Council of World Affairs), New Delhi, Vol. XI, No. 4, October—December 1955. — S.: Recent Trends in Soviet Foreign Policy (An Indian View). — D. K. Sharda: Racial Partnership in East Africa. — J. J. Anjaria: The Economy of Yugoslavia. — Victor Purcell: The Dual Nationality of the Chinese in South-East Asia. — Marian Neal: United States Attitudes towards Charter Review. — Georges Fischer: France and the Proposed Revision of the U. N. Charter. — Richard C. Johnson: Recruitment and Training for the Foreign Service of the United States.

JUS GENTIUM, Roma, Vol. V, No. 4—6. — F. E. Louwage: La compétence des États en Droit pénal aérien. — Поред тога, бројни прилози у рубрикама судске праксе, документације, законодавства и библиографије.

MONDE NOUVEAU, Paris, dixième année, No. 93, Octobre 1955. — René Alleau: Conséquences économiques et industrielles de la Conférence de Genève.

No. 94, Novembre 1955. — Guy Mollet: L'Unification de l'Europe. — Alfred Coste-Floret: Relance Européenne et détente internationale. — Maurice Lemaire: A la recherche d'une organisation européenne des transports. — René Alleau: Les conséquences économiques et industrielles de la Conférence de Genève.

No. 95, Décembre 1955. — Brice Parain и Kenneth Vignes посвећују своје чланке проблемима Алжира. — Jules Monnerot: Nihilisme et Sinistrisme.

DER NEUE BUND (Monatschrift für freiheitlichen Sozialismus), Zürich, 21. Jahrgang, No. 10, Oktober 1955. — W. Bärtschi: Sozialismus und Kunst. — Erwin Lüschner: Gedanken zu einem sozialistischen Erziehungs- und Schulprogramm.

No. 11, November 1955. — Eugen Steinemann: Kultur mit marxistischen Vorzeichen.

No. 12, Dezember 1955. — Markus Mattmüller: Leonhard Ragaz und sein Durchbruch zum religiösen Sozialismus.

NOUVELLE REVUE DE L'ÉCONOMIE CONTEMPORAINE, Paris, No. 68—69, Octobre—Novembre 1955. — André Terra: La rentabilité des investissements à long terme.

NUESTRO TIEMPO, Montevideo, Año I, No. 5, Agosto de 1955. — Carlos M. Rama: Educación y sociedad democrática. — Enrique C. Broquen: Por qué surgió y qué significa el justicialismo (La Argentina que engendró a Perón). — Miguel Angel Vázquez: A un año de la agresión a Guatemala.

ÖSTERREICHISCHE ZEITSCHRIFT FÜR ÖFFENTLICHES RECHT, Wien, Bd. VI, H. 4—5, 1955. — Hans Klinghoffer: Die Moskauer Erklärung über Österreich. Према објашњењу редакције часописа, аутор је објавио преглежан део ове студије 1945 као истакнути члан „Комитета за заштиту аустријских интереса у Бразилији“ у којем су били окупљени емигранти после нацистичке окупације. Због њеног великог теоретског, политичког и историског значаја у разради

проблема континуитета аустриске државе студија се сада поново објављује. Аутор даје свестрану анализу става Савезника израженог у Московској декларацији 1943, а у завршном поглављу, написаном 1953, образлаже нужност престанка окупационог режима како с политичког тако и с међународног становишта. — *Eduard Reut-Nikolussi: Krigsverbrechen in Peloponnesischen Krieg*. Писац критикује покушај грчког професора Маридакиса да неке случајеве из Пелопонеског рата оквалификује као прецеденте нирибершких пресуда. По његовом мишљењу, и поре, чињенице да је идеја о потреби хуманог вођења рата била истакнута од стране низа античких мислилаца и чињенице да је заиста у поменутом рату било врло много „ратних злочина“ по нашим данашњим схватањима, случајеви које Маридакис наводи нису међународноправне пресуде већ само политички акти победника над побеђеним те се само у том аспекту могу узети као прецеденти нирибершких пресуда. — *Leonidas Pitamic: Einfluss des Schachspiels auf die Rechts-terminologie*. Приказано је етимолошко порекло речи *Scheck* и *Exchequer* које су у модерним језицима пренете из шаховске терминологије у област привредног промета. — *Felix Ermacora: Über die Schlagkraft des „naturrechtlichen Gedankengutes“ im Bonner Grundgesetz*. На основу формулације неких одреба Устава Савезне Републике Немачке (Бонског устава) које се односе на права и слободу грађана, низ аутора сматра да су творци овог највишег законодавног акта полазили од претпоставке о постојању природног права. Слично схватање дошло је до изражаја и у неким актима највиших судских инстанција ове земље. Писац указује на значај и практичне последице ове концепције, али углавном заузима критички став према њој. — *Hans Aufricht: Das Abkommen des internationalen Währungsfonds und die Unerzwingbarkeit bestimmter Verträge*. Аутор опширно расправља о једној клаузули (*Unerzwingbarkeitklausel*) унетој у уговор о Међународном монетарном фонду којом се искључује правно важење оних прописа у девизним уговорима између односних земаља који су у супротности с поменутим уговором. Додирнуто је питање појма и значаја ове клаузуле у међународном јавном и приватном праву, а детаљно је обрађен проблем признања и непризнања иностраних девизних закона. — *Egon Lokay: Die Ethik im Recht*. Ова расправа је означена од стране аутора као нов покушај употпуњавања филозофије вредности у области правне науке на основу проналажења етичке садржине права. По њему, суштина и функција права састоји се у ограничавању егоистичких тежњи појединца како према другим људима тако и према целој заједници. Право се јавља у два вида: као комплекс формално прописаних правила понашања и као скуп правила која имају етичку подлогу. Акти супротни тим правилима сачињавају неправу чија је субјективна претпоставка постојање кривике и свести о противправном делању. Сходно таквој природи права и држава је истовремено заједница интереса (*Interessengemeinschaft*) и заједница права (*Rechtsgemeinschaft*) при чему ове две стране могу бити или у сагласности или у очевидној супротности, а то све зависи од тога да ли се задовољавају интереси појединаца или пак природно-етички фундирана права. Зато се може разликовати у самом правном поретку део намењен очувању интереса људи (то је позитивно право) и део који се базира на етичким постулатима и који су мање или више фиксирани у уставним прописима. Тако двојство се огледа и у појединим правним гранама и институтима. — *Jan-Magnus Jansson: Zum Begriff der Verfassung*. Писац разматра у аспекту чувене Келзенове и Мерклове теорије о степенима у правном поретку (*Stufenbau der Rechtsordnung*) појам устава схваћеног у чисто

правном смислу, тј. као скуп највиших правних норми. Он разликује три основна типа: (1) у апсолутистичким и диктаторским уређењима где практично и не постоји разликовање устава, закона и наредбе, „устав“ сачињавају норме којим се регулише делатност највишег органа; (2) у уређењима где је постигнуто довољно поменуто разликовање а где обично постоји и тзв. еластични устав, појам највиших норми („устав“) своди се на норме којим се регулише поступак издавања закона; (3) у уређењима с тзв. чврстим уставом у којим је разликовање и најпотпуније, „устав“ сачињавају норме које регулишу питање ревизије устава у формалном смислу будући да се тада говори и о уставу у материјалном смислу. — Willibald P. Pahr: *Der Vertrag zu Lasten Dritter im Völkerrecht*. Најпре је укратко оцртан појам уговора на терет трећег у међународном праву, тј. уговора којим се намећу обавезе државама које нису учествовале у склапању дотичног уговора, затим опширније став теорије и праксе према овом институту како у класичном тако и у савременом међународном праву. — Borislav T. Blagojević: *Die Ausbürgerung nach dem Recht der Föderativen Volksrepublik Jugoslawien — im Lichte der allgemeinen Theorie der Staatsangehörigkeit*. Пошто је изнео основне поставке теорије држављанства као и место и значај ове установе у правном поретку сваке земље, писац је систематски и подробно размотрио питање губљења држављанства према позитивним прописима ФНРЈ; нарочита пажња је посвећена дугој отсућности грађана као разлогу престанка ове личне везе с државом, а такође индивидуалном и колективном губљењу држављанства. Писац је поткрепио правну анализу социолошким и политичким објашњењима тако да се добија потпуна слика третираног проблема. Daniel Roth: *Zur Ideengeschichte und zum Begriff der Widerstandes gegen staatliche Unterdrückung*. Ово је део ауторове докторске дисертације који садржи излагање појма права на отпор против државне власти, разграничење тог појма од појма револуције, непослушности и сл., етичку и природноправну основу противљења позитивном праву нарочито кад је оно израз аутократске владавине. Додирујући многа питања аутор је успео само да их скицира, а остала су и недовољно повезана. У другом делу написао је исцрпнији приказ Платоновог учења о праву на отпор.

С. Врчар

POLITICAL SCIENCE (School of Political Science and Public Administration — Victoria University College), Wellington, Vol. 7, No. 2, September 1955. — R. P. Anschutz: J. S. Mill, Carlyle, and Mrs. Taylor. — Peter Campbell: Constitutional Reform in France (1950—1954). — Robert N. Kelson: Voting in the New Zealand House of Representatives (1947—1954). — K. J. Scott: Gerrymandering for Democracy. — Norman D. Stevens: Labour Candidates for the New Zealand House of Representatives (1896—1902).

IL POLITICO (Rivista quadrimestrale edita a cura dell'Istituto di Scienze Politiche dell'Università degli Studi di Pavia), Anno XX, No. 3, Dicembre 1955. — A. Mathiot: L'instabilità ministeriale in Francia. — L. Lenti: Contrazione ed espansione economica negli Stati Uniti d'America. — E. Anchieri: L'affare di Corfù alla luce dei documenti diplomatici italiani. — P. Biscaretti di Ruffia: Recenti studi sull'ordinamento giurudico-costituzionale sovietico. — C. E. Ferri: Poteri di mercato e poteri di equilibrio. — A. Buzzi-Donato: Sul significato e sul valore delle determinazioni di produttività. — D. Philip: L'attuale amministrazione canadese.

POLITIQUE ETRANGÈRE Paris, 20e année, No. 5, Octobre—Novembre 1955. — Roger Hutter: Réflexions sur l'organisation des transports européens. — J.-M. de Lattre: Aspects économiques et financiers des grands ensembles industriels africains. — Henri Brunschwig: Un dialogue de sourds: Un siècle de rapports franco-allemands. — Mario Toscano: Coexistence et histoire des religions. — Paul Gieniewski: L'Égypte a-t-elle le droit de contrôler le golfe d'Akaba? — G. et W. Schütze: L'opinion allemande de Genève à Moscou.

PREUVES, Paris, No. 56, Octobre 1955. — Aldous Huxley: Jérusalem ou L'Histoire résumée. — Denis de Rougemont: L'aventure technique.

No. 57, Novembre 1955. — Arthur Koestler: Essai sur le snobisme. — Max Eastman: L'itinéraire New York—Moscou et retour. René Tavernier: „L'Avenir de la Liberté“ (La Conférence internationale de Milan. — Josef Scholmer: Opposition et résistance en Union Soviétique.

No. 58, Décembre 1955. — F. B.: Dix-sept „niet“ à la détente. — Thierry Maulnier: Plus que jamais, l'Europe. — Salvador de Madiaga: Cervantès et son temps. — Raymond Aron: A l'âge atomique, peut-on limiter la guerre?

QUADERNI DI SOCIOLOGIA, Torino, No. 18, Autunno 1955. — N. Abragnano: La sociologia della libertà di Gurvitch. — A. W. Gouldner: Due modelli di sociologia applicata. — S. S. Acquaviva: Sociologia e linguaggio matematico.

THE REVIEW OF POLITICS (The University of Notre Dame, Indiana), Notre Dame, Vol. 17, No. 4, October 1955. — Hans J. Morgenthau: Reflections on the State of Political Science. — Philip E. Mosely: Hopes and Failures — American Policy Toward East Central Europe (1941—1947). — Francis G. Wilson: Public Opinion and the Middle Class. — Raymond P. Stearns: A Plea for Political History. — L. Leon Bernard: Molière and the Historian of French Society.

REVISTA DE ESTUDIOS POLITICOS (Instituto de Estudios Politicos), Madrid, No. 82, Julio—Agosto 1955. — Georges Burdeau: Situación de la democracia pluralista. — Manuel Alonso Olea: Las ideologías del sindicalismo. — Rodrigo Fernández-Carvajal: La historiografía constitucional de Sempere y Guarinos. — José Artigas: El tema de la educación en Fichte. — L. Rodríguez Aranda: Platón como pensador, político y artista. — José Martínez Cardós: La política económica Indiana de las Cortes de Castilla.

REVISTA DA FACULDADE DE DIREITO (Universidade de São Paulo), Vol. XLIX, 1954. — Brásio Machado: Curso de Direito Comercial. — Waldemar Ferreira: A administração de Sociedades por Quotas Constituídas ou de que Outros Sociedades Participem. — Lino de Moraes Leme: As Transformações do Direito da Família. — Cesarino Junior: O Ensino do Direito. — Miguel Reale: Concreção de Fato, Valor e Norma. — A. Almeida Junior: A Verificação da Periculosidade. — José Dalmo Fairbanks Belfort de Mattos: Liberdade de Radiação. — Waldemar Ferreira: A Administração de Sociedades por Quotas O Direito Romano Vivo. — Moacir Amaral Santos: Da Fiança e de Alguns dos Benefícios do Fiador. — Moacir Lobo da Costa: A Propriedade na Doutrina de Duguit. — Rui Rebelo Pinho: A Organização da Justiça, O Processo Penal e o Direito Penal no Brasil Holandês. — Paulo Carneiro Maia: Da Dogmática Jurídica.

REVUE HISTORIQUE DE DROIT FRANÇAIS ET ÉTRANGER. 4e Série, 33e Année, 1955, No. 1. — A. Biscardi: *Esquisse d'une histoire critique de la „litis contestatio“*. Аутор овог чланка је, како сам каже, домен својих истраживања у току више година ограничио на нека питања римског грађанског поступка, а посебну пажњу је посветио проучавању садржине и значаја установе *litis contestatio*. Овде он саопштава неке од закључака до којих је дошао у току тог рада. Супротно од класичне Власакове теорије, писац сматра да *litis contestatio* није увек имала уговорни карактер, те се у легисакционом поступку тим појмом означавало само свечано призивање сведока — у најстаријем периоду призивање богова. После *lex Aebutia*, чији је домет, према писцу, много ужи но што се то данас сматра, долази у формули *condictio* до постепеног ишчезавања назива *iudicium accipere* и његове замене са *litem contestari*, који у легисакцијама има друкчију садржину, али означава временски одговарајући момент. У чланку се даје и ново тумачење концепција правника из последњег века републике о природи *litis contestatio legitimo iudicio*, последицама тога акта и основе на којој почива правило *ne bis in idem*. Док су старији правници сматрали да је *litis contestatio* грађанскоправна облигација, односно једна врста новације, „револуција“ класичних правника била би по аутору у томе што је за њих то однос изразито процесуалног карактера и посебан начин гашења облигационих односа. — J. Gage: *Les traditions des Papirii et quelques unes des origines de l'„equitatus“ romain et latin*. Писац истражује порекло коњаничког реда *equites Romani*, и то анализом неких римских предања и легенди, које покушава да протумачи у вези са једним сачуваним рељефом из најстаријег периода римске историје и са историски утврђеним чињеницама. Заступа се гледиште да су у доба етруских рексова *equites* претстављали самосталну друштвену групу, са широким аутономијама и посебном унутрашњом структуром тако да су се умногоме разликовали од патриција. Ови су се у почетку бранили од њиховог ривалства, постепено успевајући да их прво контролишу, а доцније и укључе у своју класу и друштвене институције; најзад, *equites* су у VI веку били више латинска, односно етруско-латинска друштвена специфичност, те су као такви имали знатног утицаја на политичку и друштвену кризу која је крајем тога века довела до протеривања Тарквина. Прототип некадашњих коњаника, који су се интегрисали у класу патриција, било би *gens Papiria*. С обзиром да је знатан део изворног материјала, на коме је изграђена ова занимљива теорија, историски недовољно поуздан, не добија се утисак да је она у потпуности и до краја доказана. — P. C. Timbal: *La dévolution successorale dans la coutume de Toulouse*. Аутор даје анализу судских пресуда, донетих на основу одредаба локалног обичајног интестатског наследног права из XIII века и истражује порекло, односно утицаје под којима је то право настало. — J. Holub: *Les „Agiles“. Les effets juridiques du mariage contracté entre nobles et non-nobles dans l'ancien droit hongrois*. Рад је намењен не-мађарским читаоцима, те је стога, као што аутор сам у уводу напомиње, дат у скраћеном облику и са цитирањем само неких од многобројних проучених извора. Стога се осећају извесне празнине у овом прегледу правног положаја брачних другова и њихових потомака у доста честим случајевима удаје мађарских девојака из племићких породица за неплемиће.

No. 2. — R. Besnier: *L'état économique de Rome de 509 à 264 avant Jésus-Christ*. Кратак преглед економске историје првих векова римске републике познати романиста R. Besnier дао је из аспекта правника и користећи се искључиво правним изворима. Веома је заним-

љив начин посматрања добро познатих чињеница и редослед њиховог излагања, тако да су без нарочитих посебних закључака пластично истакнуте основне економске и друштвене карактеристике овог развојног периода — развијање мале сеоске државе у трговачку медијтеранску силу. У првом делу овај развој посматран је са гледишта унутрашње политике, кроз борбу патриција и плебејаца, и истакнута су њена три елемента: аграрно питање, питање исхране и питање дугова. Предмет излагања другог дела је исти период посматран кроз спољну политику, а специјално кроз трговинске уговоре са другим земљама и јачање трговине у Риму. У току излагања аутор дотиче многе отворене проблеме о којима се данас у романистичкој литератури води дискусија и даје своја аргументисана мишљења. На крају истиче своје гледиште да економски фактор није једини, а у посматраном периоду можда ни главни елемент који је довео до римских освајања; она су, према аутору, пре резултат политичке неизбежности и потребе да се одбрани римска независност. — *Madeleine Dillay: Conclusions du procureur général au Parlement, relatives à la vérification et à l'enregistrement des lettres patentes.* Конклузије државног тужиоца при Париском врховном суду су, почев од 1611 па до краја старог режима, биле завођене у посебне регистре. Ови су регистри скоро у потпуности очувани и налазе се данас у Националном архиву у Паризу. Циљ чланка је да се читаоцима скрене пажња на њихов значај. Дато је више примера из првих година владавине Луја XIII, при чему је избор ограничен на конклузије које се односе на краљевске *lettres patentes*. — *M. Palasse: Les „Tablettes Albertini“ intéressent-elles le colonat romain du Bas-Empire?* У чланку се на основу анализе купопродајних уговора из друге половине петог века, откривених у Алжири и објављених пре три године под именом *Les Tablettes Albertini* расправља о правном положају колона у доба вандалске владавине у Северној Африци.

Ј. Цвејућ

REVUE INTERNATIONALE D'HISTOIRE POLITIQUE ET CONSTITUTIONNELLE, Paris, Nouvelle série. No. 17, Janvier—Mars 1955. — *In memoriam: Boris Mirkine-Guetzévitch.* — *Michel Massenet: L'option démocratique.* — *Daniel Aaron: Le „nouveau conservatisme“ américain.* — *Michèle Langrod-Wogan: La philosophie politique du roi Stanislas.*

No. 18, Avril—Juin 1955. — Број је посвећен теми „*Les sources intellectuelles de la Constitution de 1875.*“ — *J. Roche: Paul Prévost-Paradol.* — *Jacques Pradon: L'École du „Correspondant“.* — *Jean de Soto: Édouard de Laboulaye.* — *Auguste Soulier: La IIIe République entre dans l'Histoire (синтетички преглед новијих радова о Трећој Републици).*

REVUE DES NATIONS UNIES, Paris, 4e année, No. 12, Décembre 1955. — *L'oeuvre de la dixième session de l'Assemblée.* — *L'admission de seize nouveaux membres.* — *La question du désarmement.* — *Le programme d'assistance technique pour 1956.* — *Le commerce international des produits de base et la Conférence internationale sur le blé.* — *L'avenir du Togo sous tutelle britannique.* — *L'affaire du Lac de Tibériade.*

RIVISTA INTERNAZIONALE DI SCIENZE SOCIALI (Pubblicata a cura dell' Università Cattolica del Sacro Cuore), Milano, Vol. XXVI, Fasc. V, Settembre—Ottobre 1955. — *W. Fröhlich: Giudizi di*

valore impliciti nei concetti di reddito. — L. Pasinetti: La funzione del consumo in alcuni modelli econometrici applicati ai cicli economici. — A. Santarelli: Considerazioni sulle relazioni fra la condotta del consumatore, dell' operatore e lo sviluppo economico. — F. Duchini: Nuove interpretazioni del pensiero di C. Marx.

Fasc. VI, Novembre—Dicembre 1955. — E. Colcoterra: Diffusione dei cicli economici nello spazio ed i mezzi di politica economica di contenimento. — F. Vito: Le condizioni per il ristabilimento e per il mantenimento della convertibilità. — B. Grazia-Resi: Considerazioni sulla ricreazione sociale. — E. Paterlini: Aspetti e problemi economici della Germania occidentale. — L. Ancona: La psicologia comparata secondo O. Klineberg. — G. Corna Pellegrini: Alcuni problemi del credito nell' industrializzazione del Mezzogiorno.

RURAL SOCIOLOGY (Published at the University of Kentucky), Lexington, Vol. 20, No. 2, June 1955. — A. Lee Coleman and C. Paul Marsh: Differential Communication among Farmers in a Kentucky County. — Floyd M. Martinson: Personal Adjustment and Rural-Urban Migration. — George A. Hillery Jr.: Definitions of Community. — Daniel E. Alleger: The Role of Agriculture in Retirement Adjustment (A Study in Five Florida Counties). — Charles H. Coates and Alvin L. Bertrand: A Simplified Statistical Methodology for Developing Multi-Measure Indices as Research Tools.

SCIENCE AND SOCIETY, New York, Vol. XIX, No. 4, Fall 1955. — Victor Perlo: New York as the Financial Center. — V. B. Singh: Land Tenure in An Indian State. — Samuel Bernstein: Two Historical Methods.

SWISS REVIEW OF WORLD AFFAIRS (A Monthly Publication of the „Neue Zürcher Zeitung“), Zürich, Vol. V, No. 7, October 1955. — Eric Streiff: In the Saar on the Eve of the Referendum. — Ernst Halperin: After a Recent Visit to Poland. — Heinz Heymann: The Plight of Free Competition in Great Britain.

No. 8, November 1955. — Urs Schwarz: Crisis in the United Nations. — Otto Frei: Vatican Relations with the Communist States. — F. E. Aschinger: Turkey in the Throes of Economic Growing Pains. — Rudolph P. Hafter: Brazil — After the Presidential Election. — Urs Schwarz: The Future of Freedom (A Report on a Recent International Conference of Scholars and Political Leaders). — Paul Guggenheim: The „Institut Universitaire des Hautes Etudes Internationales“ in Geneva.

No. 9, December 1955. — Albert Müller: Geneva Balance Sheet. — Willy Bretscher: In the Twilight of „Peaceful Coexistence“. — Hans E. Tütsch: Report From Greece.

THE TWENTIETH CENTURY, London, Vol. CLVIII, No. 944, October 1955. — Hubert Butler: Reflections of an Unjustified Stay-at-Home. — P. Henderson: Must the Emigré be Justified? — Desmond Stewart: The New Babylon (Baghdad). — Allendale Sanderson: North American Notebook. — H. D. Wälston: South American Notebook.

No. 945, November 1955. — Barbara Wootton: Holiness or Happiness (The Sociological Implications of the Growth of Divorce). — Emanuel Miller: Divorce and the Family Structure. — Desmond Stewart and John Haylock: The New Babylon (Marriage in Iraq). — Wayland Young: Sultans and Settlers (The Situation in French North Africa). — Iain Hamilton: The Emigré's Justification.

WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV (Zeitschrift des Instituts für Weltwirtschaft a. d. Universität Kiel), 1955, Bd. 74, Heft 2: — H.

Timm: Der Zahlungsbilanzausgleich bei beweglichem Zins. Аутор узима за полазну тачку свог рада резултате до којих је дошао F. Machlup у свом раду *International Trade and the National Income Multiplier* (Philadelphia, 1943). Махлуп анализира међусобне промене које настају у платном билансу и народном дохотку. Али је он притом пошао од привредног модела, у коме је претпоставио као непроменљиве величине: цене, најамнине, девизне курсеве и камате код свих земаља учесница. Због тога су Махлупови резултати ограничени вредности. У овом чланку аутор напушта премису о непроменљивости камате и на основу тога конструише своје аналитичке моделе. Што се тиче објашњења камате, он узима као основу Кејнзову монетарну теорију камате, по којој је камата непосредно одређена количином новца и величином тражње за новцем. Поред тога, аутор уводи у анализу и разне облике политике у систему банака разликујући њена два облика, неутралну политику на једној и не неутралну политику на другој страни. Уводећи поред тога и Махлупово разликовање на „аутономне“ и „индуциране“ промене у платном билансу, он даје преглед случајева у којима се манифестује тенденција ка успостављању равнотеже у платном билансу, односно случајева којима се не манифестује тенденција ка уравнотежењу и у којима настаје „експлозивно кретање“ платног биланса. — A. P. Equilaz: *Die Expansionstheorie und ihr Einfluss auf die Wirtschaftspolitik*. Под привредном експанзијом аутор подразумева пораст производње који може настати било повишењем нивоа запослености уз отклањање незапослености, било повишењем производности рада, и то рационализацијом рада или техничким проналасцима. Посматран на кратак рок, механизам привредне експанзије састоји се у борби против незапослености, било повишењем производности рада, и то рационализацијом рада или техничким проналасцима. Посматран на кратак рок, механизам привредне експанзије састоји се у борби против незапослености, док посматран на дуги рок, он представља како борбу за одржање датог нивоа запослености, тако и борбу за повишење производности у систему. Међутим, поред повећања производње, механизам има у другу неопходну премису: без повећања ефективне тражње не може производна експанзионистичка политика имати успеха. Аутор анализира три могућности за наставак додајне ефективне тражње — повећање почетне штедње без експанзије кредита, стварање додајне тражње на бази експанзије кредита и коришћење кредита и помоћи из иностранства. У пракси се, по њему, могу комбиновати само последње две мере. Затим, аутор прелази на анализу теорија мултипликатора и сматра да је појам мултипликатора у формулацијама које му дају Кејнз, Махлуп и други врло упрошћен и нереалан.

Он показује на примеру Шпаније да се помоћу таквог појма мултипликатора не могу наћи одговори за економске механизме привредне експанзије. Уместо тога он уводи појам „мултипликатора експанзије“ као односа између прираштаја у количини новца и прираштаја у националном реалном дохотку. Примењујући тај мултипликатор на привреду Шпаније (1940—47) и Немачке (1933—38), он показује како се помоћу њега остварује контрола кредита. У односу на буџетску политику, посредством тог мултипликатора може се контролисати настанак инфлаторних појава, што омогућује предузимање мера за њихово ограничење. И, на крају, аутор анализира питања политике најамнина у вези са привредном експанзијом. —

S. Nordbotten: *A. Survey of Models for Interindustry Economics*. Аутор истиче значај економских модела као упрошћених конструкција привредног живота који омогућују математичку обраду економских односа. Посебан облик тих модела претстављају интеринду-

стриски модели који се конструишу у циљу анализе односа између разних индустријских грана. Аутор приказује тај модел у облику матрице која математички изражава ток роба и услуга из једне индустрије у другу. Само конструисање матрице претпоставља претходно решење проблема временске јединице, дефиниције индустрије (сектора) и мерења токова. За основу своје анализе он узима моделе које даје W. Leontieff (*The Structure of American Economy, 1919—1939*, New-York, 1951). Ови се модели заснивају на претпоставци да је привреда подељена на одређен број сектора и да међу њима постоје одређени међусобни токови кроз input-output односе. Док су модели које даје Леонтијев статични, аутор омогућава да се дају прогнозе о развиту привреде у будућности. Динамизирање модела може се извршити напуштањем претпоставке да се варијабилне величине у моделу посматрају као фиксне. По њему, увођење у анализу односа производа и стокова (залиха) претставља најпростији динамички прилаз проблему. Он развија матрице два динамичка модела, модел привреде у којој има инвестиција, и модел привреде са диспропорционалношћу у ритму прилагођавања (lags) између output-a — производа и input-a — елемената трошкова његове производње. E. Dunsdorfs: *Average Expectation of Life as an Index of Civilization*. Полазећи од тога да цивилизација претставља материјалне услове живота, аутор је дефинише као резултат узајамног деловања фактора као што су образовање, богатство, право, поредак, друштвени мир. По њему се сви ови елементи могу изразити квантитативно, што значи да се и цивилизација једне нације у принципу појављује као величина која се може мерити. Анализирајући статистичке податке, аутор показује узајамну везу између просечног човековог живота и реалног националног подотка. Високи коефицијент корелације карактеристичан је за све економски развијене земље. Насупрот томе, у економски заосталим земљама аутор замењује просечну дужину живота коефицијентом смртности код деце и утврђује на основу тог показатеља јаку корелацију са неписменошћу и висином националног дохотка. — У прилозима H. B. Davis даје приказ *Labor and the State in a Semi-colonial Country Mexico*.

Bd. 75, N. 2. — У овом броју дат је приказ рада немачког економиста, социолога и статистичара G. Mackenrotha-a. Објављен је поред тога његов чланак *Die generative Struktur von Bevölkerungen und Sozialschichten*. Полазећи од тога да се као статистичка јединица посматрања узима становништво обухваћено једном државном територијом, аутор сматра да је потребно ту јединицу обрадити као социолошки хомогену групу која је претстављена „демографском структуром“. Поред података о морталитету и броју закључених бракова, елементи те структуре обухватају и податке о natalитету, као и просечне разлике у погледу старости између појединих генерација. Међутим, поред ових природних елемената, анализа кретања становништва обухвата и друштвене феномене тог проблема. Утицај те друштвене структуре аутор анализира на примерима европског друштва пре настанка индустрије, друштва са развијеним индустријским системом и, најзад, на друштвима код ваневропских народа. Његов закључак се састоји у томе да се демографија мора схватити као теорија о становништву која је у исто време и историјска и социолошка. — M. J. Beckmann: *Grundbegriffe der Produktionstheorie vom Standpunkt der Aktivitätsanalyse*. Чланак претставља покушај да се на нов начин да анализа феномена производног процеса и да се ти односи изразе на нов начин. Анализа и терминологија коју аутор користи заснива се углавном на раду групе америчких економиста, *Activity Analysis of Production and*

Allocation (Proceedings of Conference, ed. by F. Koopmans, New-York, 1951). Постављање анализе је извршено у условима статичког модела, под претпоставком да је основна покретачка снага тежња предузетника за што већим профитом, да и у моделу влада потпуна слободна конкуренција на свим тржиштима. Аутор, затим, полази од тога да се свака производња може раставити на своје елементарне облике процеса рада (activity) и да се код њих разликују трошкови (inputs) и приноси (outputs). Док први изражавају факторе производње, други изражавају производе. Поред тога, анализа производног процеса укључује и одређивање нивоа производње (activity level). Затим, аутор разликује „прсту“ производњу, случај кад се у сваком производном процесу производи само један артикал. Он одређује алтернативне могућности за производњу у овом поједностављеном случају одређујући криву линију једнаких трошкова (Isokostenkurven). Само они процеси који и технички и економски одговарају, улазе у efficient activities (економски целисходни производни процеси) и изражавају се помоћу криве линије (opportunity boundary) која има карактер једне изокванте. Затим, аутор анализира производњу са комбинацијом производних процеса, дефинише појам производне функције, техничких коефицијената и на крају даје анализу закона приноса. Аутор тражи преко ових појмова елементе за једну теорију производње која би се заснивала на резултатима горе наведеног рада америчких економиста. — F. Redlich: *Entrepreneurship in the Initial Stages of Industrialization (with Special Reference to Germany)*. Аутор критикује Шумпетерову анализу предузимача и сматра да се његов динамички модел не може прихватити као основ за анализу конкретних етапа у привредном развоју капитализма. Због тога он сматра да је потребно конструисати модел који је „практичнији“, али такав модел он не конструише, већ прелази на питање социјалног порекла капиталиста који су носили индустријализацију у Немачкој, а затим на питање како су се преносиле идеје о новим поступцима у производњи. И сам аутор истиче да је оставио многа питања без одговора. — У прилозима W. Graz пише о теми: *Europäische Wirtschaftsintegration und Handelspolitik*. Значајан је и приказ о друштвеном књиговодству (G. Bombach: *Volkswirtschaftliche Gesamtrechnung — eine Weltanschauung?*).

М. С.